

—
Верховний
Суд

Вирішення спорів про відшкодування шкоди, завдані
незаконними діями органів, що здійснюють оперативно-
розшукову діяльність, органів досудового розслідування,
прокуратури і суду у практиці Верховного Суду

Ольги Ступак
судді КЦС ВС

Питання для обговорення:

1. Загальні умови відшкодування шкоди завданої незаконними рішеннями, діями чи бездіяльністю органу, що здійснює оперативно-розшукову діяльність, розслідування, прокуратури або суду (ст. 1176 ЦК, Закон № 266/94-ВР).
2. Інші випадки відшкодування шкоди за дії цих органів за рахунок Держави (ст. ст. 1173, 1174 ЦК).
3. Належний склад відповідачів у справах про відшкодування шкоди, завданої незаконними рішеннями, діями чи бездіяльністю органу, що здійснює оперативно-розшукову діяльність, розслідування, прокуратури або суду.
4. Позови до судів чи суддів про відшкодування шкоди.
5. Визначення розміру відшкодування моральної шкоди.
4. Обрахування строку перебування під слідством та судом.

Стаття 1176 ЦК України

Шкода, завдана незаконними рішеннями, діями чи бездіяльністю органу, що здійснює оперативно-розшукову діяльність, розслідування, прокуратури або суду, відшкодовується державою лише у випадках вчинення незаконних дій, вичерпний перелік яких охоплюється частиною першою статті 1176 ЦК України, а саме: у випадку незаконного засудження, незаконного притягнення до кримінальної відповідальності, незаконного застосування запобіжного заходу, незаконного затримання, незаконного накладення адміністративного стягнення у вигляді арешту чи виправних робіт (ч. 1 ст. 1176 ЦК)

Право на відшкодування шкоди, завданої фізичній особі незаконними діями органу, що здійснює оперативно-розшукову діяльність, досудове розслідування, прокуратури або суду, виникає у випадках, передбачених законом (ч. 2 ст. 1176 ЦК Закон № 266/94-ВР «Про порядок відшкодування шкоди, завданої громадянинові незаконними діями органів, що здійснюють оперативно-розшукову діяльність, органів досудового розслідування, прокуратури і суду»).

За відсутності підстав для застосування частини першої статті 1176 ЦК України, в інших випадках заподіяння шкоди цими органами діють правила частини шостої цієї статті - така шкода відшкодовується на загальних підставах, тобто виходячи із загальних правил про відшкодування шкоди, завданої органом державної влади, їх посадовими та службовими особами (статті 1173, 1174 цього Кодексу).

Такий правовий висновок сформульовано Верховним Судом України у постановах від 25 травня 2016 року у справі № 6-440цс16, від 22 червня 2017 року у справі № 6-501цс17

та відтворено у постановах Верховного Суду:

від 10 січня 2019 року у справі № 532/1243/16-ц,
від 23 січня 2019 року у справі № 638/1413/17,
від 23 січня 2019 року у справі № 308/1990/16-ц,
від 13 березня 2019 року у справі № 338/12193/16-ц,
від 22 травня 2019 року у справі № 686/20012/18,
від 10 липня 2019 року у справі № 569/1799/16-ц,
від 31 липня 2019 року у справі № 2/522/22682/15-ц,
від 11 вересня 2019 року у справі № 243/2749/16-ц,
від 11 вересня 2019 року у справі № 361/8742/15-ц,
від 02 жовтня 2019 року у справі № 199/9550/15,
від 20 листопада 2019 року у справі № 569/4199/15-ц.

Постанова Верховного Суду від 28 жовтня 2020 року у справі № 610/ 3221/19-ц (за що передбачено відшкодування спеціальним законом)

Виходячи із буквального тлумачення норми статті 1 Закону України «Про порядок відшкодування шкоди, завданої громадянину незаконними діями органів, що здійснюють оперативно-розшукову діяльність, органів досудового розслідування, прокуратури і суду» можна дійти висновку, що усі перелічені випадки, як то: незаконне засудження; незаконне повідомлення про підозру у вчиненні кримінального правопорушення; незаконне взяття і тримання під вартою; незаконне проведення в ході кримінального провадження обшуку, виїмки; незаконне накладення арешту на майно; незаконне відсторонення від роботи (посади), інші процесуальні дій, що обмежують права громадян - є самостійними підставами відшкодування моральної шкоди, тобто такими що не охоплюються їх початком, до прикладу - незаконне взяття під варту і їхнім закінченням-винесенням виправдувального вироку за реабілітуючих обставин.

Отже, за кожна із незаконних процесуальних дій органів досудового слідства та прокуратури, суду особа може вимагати відшкодування моральної шкоди.

Постанова ВП Верховного Суду від 22 квітня 2019 року у справі № 236/893/17

(при відшкодуванні шкоди за Законом № 266/94-ВР оскаржувати дії не потрібно) частина I

Позивач просив визнати дії органів досудового розслідування під час відкриття кримінального провадження та під час досудового розслідування незаконними та стягнути відшкодування моральної шкоди, завданої незаконними діями органів досудового розслідування.

Кримінальне провадження - досудове розслідування і судове провадження, процесуальні дії у зв'язку із вчиненням діяння, передбаченого законом України про кримінальну відповідальність (пункт 10 частини першої статті 3 КПК України). Порядок оскарження рішень, дій чи бездіяльності органів досудового розслідування чи прокурора під час досудового розслідування у кримінальних провадженнях визначає глава 26 КПК України.

Вичерпний перелік рішень, дій чи бездіяльності слідчого та прокурора, що можуть бути оскаржені слідчому судді на етапі досудового провадження, визначений у частині першій статті 303 КПК України. Скарги на інші рішення, дії чи бездіяльність слідчого або прокурора не розглядаються під час досудового розслідування і можуть бути предметом розгляду під час підготовчого провадження у суді згідно з правилами статей 314 - 316 цього Кодексу (частина друга статті 303 КПК України). Тобто кримінальний процесуальний закон визначає спеціальний порядок розгляду скарг, які позивачка заявила за правилами цивільного судочинства.

Проте суди на вищевказані вимоги закону не звернули увагу та помилково вирішили позовні вимоги щодо визнання незаконними дій органів досудового розслідування в порядку цивільного судочинства. Вимоги про визнання незаконними дій органів досудового розслідування у кримінальних провадженнях має вирішуватися за правилами КПК України. Аналогічний правовий висновок викладено у постановах ВП ВС від 21 листопада 2018 року у справі № 826/2004/18, від 30 січня 2019 року у справі № 234/19443/16-ц, і підстав для відступу від нього не вбачається.

Постанова ВП Верховного Суду від 22 квітня 2019 року у справі № 236/893/17

(при відшкодуванні шкоди за Законом № 266/94-ВР оскаржувати дії не потрібно) частина II

Закриття кримінального провадження щодо фізичної особи з реабілітуючих підстав є підтвердженням незаконних дій органів досудового розслідування, які в судовому порядку додатково не потрібно такими визнавати. Згідно з пунктом 1 частини першої статті 1, пунктом 2 частини першої статті 2, пунктом 5 статті 3 Закону № 266/94-ВР винесення органом досудового розслідування постанови про закриття кримінального провадження на підставі пункту 3 частини 1 статті 284 КПК України (у зв'язку з невстановленням достатніх доказів винуватості особи в суді і вичерпанням можливості їх отримати) надає право фізичній особі на відшкодування шкоди в розмірах і порядку, передбачених цим Законом.

Відповідно до пункту 1 частини першої статті 255 ЦПК України суд своєю ухвалою закриває провадження у справі, якщо справа не підлягає розгляду в порядку цивільного судочинства.

Постанова ОП КЦС ВС від 10 жовтня 2019 року у справі № 569/1799/16

(відшкодування моральної шкоди у випадку незаконного притягнення до адмінвідповідальності)

На підставі пункту 2 частини першої статті 1 Закону № 266/94-ВР в особи виникає право на відшкодування моральної шкоди, завданої внаслідок незаконного застосування адміністративного арешту чи виправних робіт, незаконної конфіскації майна, незаконного накладення штрафу.

В той час, як частина 1 ст. 1176 ЦК передбачає відшкодування шкоди, завданої фізичній особі внаслідок незаконного накладення адміністративного стягнення у вигляді арешту чи виправних робіт.

Статтями 2, 4 Закону № 266/94-ВР передбачено, що право на відшкодування шкоди в розмірах і в порядку, передбачених цим Законом, виникає у випадку, зокрема, закриття справи про адміністративне правопорушення.

Висновок ОП КЦС ВС: відшкодування моральної шкоди, завданої особі незаконними діями посадових осіб, які ініціювали та здійснювали адміністративне провадження (складання протоколу, отримання пояснень та інше), яке в подальшому було закрито через відсутність складу адміністративного правопорушення, провадиться незалежно від того, чи застосувалися до особи з боку держави будь-які заходи примусу, чи було понесено особою витрати на погашення штрафу, накладеного судом.

Постанова Верховного Суду від 02 вересня 2022 року у справі № 607/8203/18

(відшкодування шкоди за інші дії органу дізнання – тривале розслідування)

Судом з'ясовано, що підставою для відшкодування шкоди у цій справі є бездіяльність посадових осіб органу досудового розслідування в частині невиконання своїх службових обов'язків, а тому відсутні спеціальні підстави для застосування статті 1176 ЦК України.

Шкода, завдана фізичній особі незаконними рішеннями, дією чи бездіяльністю посадової особи органу державної влади при здійсненні нею своїх повноважень, відшкодовується на підставі статті 1174 ЦК України. Згідно зі статтею 1174 ЦК України обов'язок відшкодувати завдану шкоду потерпілому покладається не на посадову особу, незаконним рішенням, дією чи бездіяльністю якої завдано шкоду, а на державу Україна.

Ухвалюючи рішення про часткове задоволення позову, суд першої інстанції, повно та всебічно дослідивши наявні у справі докази і надавши їм належну оцінку, правильно виходив із того, що оскільки судовими рішеннями, які набрали законної сили, встановлено неправомірність бездіяльності та рішень посадових осіб відповідачів, то відповідно до статті 1174 ЦК України позивач має право на відшкодування моральної шкоди, що полягає у душевних стражданнях, завданих такою бездіяльністю та рішеннями посадовими особами вказаних державних органів.

Однак при цьому суд не звернув уваги на те, що у цій справі підставою відшкодування позивачу моральної шкоди є не сам факт скасування прийнятих уповноваженими особами відповідачів процесуальних рішень, а встановлена незаконність цих рішень, систематична протиправна бездіяльність згаданих осіб відносно розслідування кримінальної справи, предметом якої, зокрема є завдання позивачу тілесних ушкоджень, та надмірна тривалість досудового розслідування кримінальної справи (більше чотирьох років).

Постанова ВП Верховного Суду від 12 березня 2019 року у справі № 920/715/1702

(відшкодування шкоди за дії (бездіяльність держоргану))

Статті 1173, 1174 ЦК України є спеціальними і передбачають певні особливості, характерні для розгляду справ про деліктну відповідальність органів державної влади та посадових осіб, які відмінні від загальних правил деліктної відповідальності. Так, зокрема, цими правовими нормами передбачено, що для застосування відповідальності посадових осіб та органів державної влади наявність їх вини не є обов'язковою. Втім, цими нормами не заперечується обов'язковість наявності інших елементів складу цивільного правопорушення, які є обов'язковими для доказування у спорах про відшкодування шкоди.

Необхідною підставою для притягнення органу державної влади до відповідальності у вигляді стягнення шкоди є наявність трьох умов: неправомірні дії цього органу, наявність шкоди та причинний зв'язок між неправомірними діями і заподіяною шкодою, і довести наявність цих умов має позивач, який звернувся з позовом про стягнення шкоди на підставі статті 1173 ЦК України.

Дії (бездіяльність) ГУНП в Сумській області, внаслідок яких (якої) було завдано шкоди, є основним предметом доказування та, відповідно встановлення у цій справі, оскільки відсутність такого елемента делікту свідчить про відсутність інших складових цієї правової конструкції та відсутність самого заподіяння шкоди як юридичного факту, внаслідок якого виникають цивільні права та обов'язки (статті 11 ЦК України).

Особою, відповідальною перед потерпілим за шкоду, завдану органами державної влади, їх посадовими та службовими особами, відповідно до наведених вище положень ЦК України, та відповідачем у справі є держава, яка набуває і здійснює свої цивільні права та обов'язки через органи державної влади у межах їхньої компетенції, встановленої законом. Таким органом у цій справі є ГУНП в Сумській області, як особа, відповідальна у спірний період за збереження та повернення тимчасового вилученого майна, та Казначейська служба, яка здійснює списання коштів з державного бюджету на підставі рішення суду.

Постанова Верховного Суду від 11 вересня 2019 року у справі № 336/5519/18

(за неправомірну відмову у визнанні потерпілим)

Вирішуючи спір, суди не врахували, що оскарження позивачем процесуальних рішень органів досудового слідства в порядку кримінального судочинства є механізмом реалізації права на судовий контроль за додержанням прав особи в кримінальному провадженні та скасування таких рішень в судовому порядку не є безумовною підставою для відшкодування моральної шкоди, а задоволення його вимог про визнання потерпілим є достатньою сатисфакцією.

Аналогічні висновки сформульовано ВС у постановах:

від 11 лютого 2019 року у справі № 233/4186/16-ц,

від 31 жовтня 2018 року у справі № 646/5224/17,

від 26 вересня 2018 року у справі № 638/12068/16-ц,

від 04 липня 2018 року у справі № 614/2328/17.

Постанові Верховного Суду від 23 жовтня 2019 року у справі № 646/1591/18

Звільнення особи від кримінальної відповідальності у зв'язку з закінченням строків давності, не є реабілітуючою обставиною, а тому не може також бути підставою для відшкодування моральної шкоди.

Постанова Верховного Суду від 20 листопада 2019 року у справі № 369/6194/16

Закриття кримінальної справи внаслідок застосування закону про амністію не є реабілітуючою обставиною та не встановлює відсутність вини в діях особи, що скоїла злочин, а тому не може також бути підставою для відшкодування моральної шкоди.

Постанові Верховного Суду від 27 травня 2020 року у справі № 585/724/19

Проведення досудового розслідування з порушенням розумних та об'єктивно необхідних строків, що призвело до звільнення обвинуваченого від кримінальної відповідальності у зв'язку із закінченням строків давності, тобто за nereабілітуючих обставин, є підставою для відшкодування потерпілій особі моральної шкоди.

Постанова ВП Верховного Суду від 20 вересня 2018 року у справі № 686/23731/15

(Законом № 266/94-ВР визначено гарантований мінімум)

Межі відшкодування моральної шкоди за час перебування під слідством чи судом визначаються судом у розмірі співмірному з мінімальним розміром заробітної плати, визначеної законодавством за кожен місяць перебування під слідством чи судом, виходячи з мінімальної заробітної плати, встановленої законодавством на момент відшкодування.

Законодавець визначив мінімальний розмір моральної шкоди, виходячи з установленого законодавством розміру заробітної плати на момент розгляду справи судом, за кожен місяць перебування під слідством та судом. Тобто цей розмір у будь-якому випадку не може бути зменшено, оскільки він є гарантованим мінімумом. Але визначення розміру відшкодування залежить від таких чинників, як характер і обсяг страждань (фізичного болю, душевних і психічних страждань тощо), яких зазнав позивач, можливості відновлення немайнових втрат, їх тривалість, тяжкість вимушених змін у його життєвих і суспільних стосунках, ступінь зниження престижу, репутації, час та зусилля, необхідні для відновлення попереднього стану, і сама можливість такого відновлення у необхідному чи повному обсязі.

Постанова ВП Верховного Суду 15 грудня 2020 року № 752/17832/14-ц

(належні відповідачі)

ВП ВС зауважує, що у цивільному судочинстві держава бере участь у справі як сторона через відповідний її орган, наділений повноваженнями у спірних правовідносинах, зокрема представляти державу в суді (див. також постанови ВП ВС від 20 листопада 2018 року у справі № 5023/10655/11 (пункт 6.22); від 26 лютого 2019 року у справі № 915/478/18 (пункт 4.20); від 27 лютого 2019 року у справі № 761/3884/18 (пункт 33), від 26 червня 2019 року у справі 587/430/16-ц (пункт 26), від 18 грудня 2019 року у справі 688/2479/16-ц (пункт 22), від 18 березня 2020 року у справі № 553/2759/18 (пункт 35)).

У справах про відшкодування шкоди державою остання бере участь як відповідач через той орган, діями якого заподіяно шкоду. Хоча наявність такого органу для того, щоби заявити відповідний позов до Держави України, не є обов'язковою (див. постанову ВП ВС від 27 листопада 2019 року у справі № 242/4741/16-ц (пункт 30)).

Участь у вказаних справах Державної казначейської служби України чи її територіальних органів не є необхідною (див. постанови ВП ВС від 27 листопада 2019 року у справі № 242/4741/16-ц (пункт 44), від 25 березня 2020 року у справі № 641/8857/17 (пункт 64), від 11 листопада 2020 року у справі № 9901/845/18 (пункт 38), від 9 грудня 2020 року у справі № 9901/613/18 (пункт 79)).

Постанова ВП Верховного Суду, від 19 червня 2018 року

у справі № 910/23967/16 (формулювання резолютивної частини рішення)

Зазначення таких відомостей, як орган, через який грошові кошти мають перераховуватись, або номери чи виду рахунку, з якого має бути здійснено стягнення/списання, наведена вище норма не встановлює, як і не встановлювала відповідна норма у редакції ГПК України, чинній до 15 грудня 2017 року, оскільки такі відомості не впливають ні на підстави, ні на обов'язковість відновлення права позивача в разі встановлення судом його порушення, та за своєю суттю є регламентацією способу та порядку виконання судового рішення, що має відобразитися у відповідних нормативних актах, а не резолютивній частині рішення.

Резолютивна частина :

Стягнути з Державного бюджету України на користь _____ грошові кошти в розмірі _____ грн на відшкодування _____

Постанова ВП Верховного Суду від 08 травня 2018 року у справі № 521/18287/15-ц (вимоги до суду) частина I

ВП Верховного Суду вважає, що обов'язок працівників апарату відповідного суду зареєструвати та розподілити подану позовну заяву в АСДС належить до владних управлінських функцій суду, адже цей обов'язок спрямований на виконання повноважень, закріплених процесуальним законом і Положенням про АСДС, чинним на час подання позивачем заяви про поновлення права на працю та судовий захист (п. 28 постанови).

Відповідно до частини четвертої статті 15 Закону України «Про судоустрій і статус суддів» (у редакції, чинній на час розгляду справи у судах першої й апеляційної інстанцій) визначення судді або колегії суддів для розгляду конкретної справи здійснюється АСДС під час реєстрації відповідних документів, а також в інших випадках визначення складу суду на будь-якій стадії судового процесу за принципом випадковості та в хронологічному порядку надходження справ. Тобто, допоки позовна заява не зареєстрована та не розподілена в АСДС, особа позбавлена можливості реалізувати її право на судовий захист (п. 29 постанови).

З огляду на вказане між позивачем і Київським районним судом м. Одеси в частині реєстрації (розподілу) в АСДС заяви про поновлення права на працю та судовий захист виникли не цивільні, а публічно-правові правовідносини, пов'язані з виконанням судом повноважень, закріплених у статті 111 ЦПК України (у редакції, чинній на час розгляду справи у судах першої й апеляційної інстанцій) та у Положенні про АСДС, затвердженому рішенням Ради суддів України від 26 листопада 2010 року № 30 (у редакції, чинній на час подання вказаної заяви) (п. 30 постанови).

Тому Велика Палата Верховного Суду вважає вірним висновок Апеляційного суду про те, що вимога позивача зобов'язати районний суд зареєструвати в АСДС його заяву про поновлення права на працю та судовий захист має розглядатися за правилами адміністративного, а не цивільного судочинства (п. 31 постанови).

Постанова ВП Верховного Суду від 08 травня 2018 року у справі № 521/18287/15-ц (вимоги до суду) частина II (пункти 35-41 постанови)

Розгляд судом позовних вимог про зобов'язання іншого суду вчинити певні процесуальні дії та (або) ухвалити рішення, пов'язане з розглядом іншої судової справи, провадження в якій відкрито, Закони України не передбачають.

Оскарження судових рішень, діянь суддів (судів) щодо розгляду та вирішення справ поза порядком, передбаченим процесуальним законом, не допускається. Суди та судді не можуть бути відповідачами у справах про оскарження їхніх дій чи бездіяльності під час розгляду інших судових справ, а також про оскарження їх рішень, ухвалених за наслідками розгляду цих справ.

Згідно з пунктом 57 Висновку № 11 (2008) Консультативної ради європейських суддів зміст конкретних судових рішень контролюється, насамперед, за допомогою процедур апеляції або перегляду рішень у національних судах та за допомогою права на звернення до Європейського суду з прав людини. Відповідно до пункту 55 Висновку № 3 (2002) Консультативної ради європейських суддів судові помилки щодо юрисдикції чи процедури судового розгляду, у визначенні чи застосуванні закону, здійсненні оцінки свідчень повинні вирішуватися за допомогою апеляції; інші суддівські порушення, які неможливо виправити в такий спосіб (наприклад надмірне затримання вирішення справи), повинні вирішуватися щонайбільше поданням позову незадоволеної сторони проти держави.

Вчинені суддею (судом) процесуальні дії з розгляду конкретної справи, а також ухвалені у ній рішення можуть бути оскаржені до суду вищої інстанції у порядку, передбаченому процесуальним законом для тієї справи, під час розгляду якої вони вчиняються чи ухвалюються. Вчинені судом (суддею) у відповідній справі процесуальні дії й ухвалені у ній рішення не підлягають окремому судовому оскарженню шляхом ініціювання нового судового процесу.

Тобто, якщо позивач вважав, що суд допустив порушення норм права під час розгляду його справ, він мав можливість оскаржити ухвалені у цих справах судові рішення до судів вищих (апеляційної чи касаційної) інстанцій у порядку та з підстав, визначених у відповідному процесуальному законі.

Постанова ВП Верховного Суду від 08 травня 2018 року у справі № 521/18287/15-ц (вимоги до суду) частина III

Вимоги позивача:

- на виконання ухвал Апеляційного суду зареєструвати та розподілити через АСДС заяви, прийняті канцелярією районного суду заяви про відновлення документів, про прийняття до провадження позовів до ІМТП, про відкриття провадження у справі;
- виключити з матеріалів справи підроблену ухвалу на аркуші справи 178 тому 2;
- розділити справи № 2-3837/04 (2-2298/06) та № 2-4804/04 (2-390/07);
- постановити рішення у справі № 2-2298/06

стосуються вчинення судом певних процесуальних дій і ухвалення судових рішень у різних справах, провадження в яких вже було відкрите. Розгляд таких вимог іншим судом, ніж той, який розглядав відповідні справи, буде втручанням у здійснення правосуддя та посяганням на процесуальну незалежність суду, а тому такі вимоги не підлягають розгляду в суді.

Також постанова ВП ВС та від 27 березня 2019 року у справі № 711/2652/17

На спірні правовідносини в частині позовних вимог до судді Придніпровського районного суду м. Черкас не поширюється юрисдикція судів з розгляду заявлених позивачем вимог, оскільки ні суддя як посадова особа, що здійснює правосуддя, ні суд як орган, що здійснює правосуддя, не може бути відповідачем або іншою стороною, котра бере участь у цивільній справі, за винятком випадків, коли суддя виступає як представник цієї установи, а не орган, що здійснює правосуддя.

За таких обставин належним відповідачем у цих спорах може бути лише держава, а не суди (судді), які діють від імені держави та виконують покладені на них державою функції правосуддя.

Також постанов дивитись постанову ВП ВС від 21 листопада 2018 року справа № 757/43355/16-ц

Постанова ВП Верховного Суду від 3 квітня 2018 року справі № 820/5586/16

(вимоги до суду) частина IV

Секретар судового засідання є учасником адміністративного процесу та виконує виключно процесуальні, пов'язані з відправленням судом правосуддя, функції, які не можна охарактеризувати як управлінські. Секретар судового засідання виконує передбачені КАС процесуальні дії за дорученням суду або на виконання ухвалених судом рішень щодо необхідності вчинення таких дій лише в межах конкретного судового провадження.

Отже, дії, які, на думку позивача, протиправно не здійснив відповідач (секретар ВАСУ), охоплюються передбаченими КАС процесуальними діями під час судового розгляду заяви про роз'яснення судового рішення.

При цьому дії суду (судді), вчинені при виконанні своїх обов'язків щодо здійснення правосуддя (самостійного виду державної діяльності, яка здійснюється шляхом розгляду й вирішення в судових засіданнях в особливій, установленій законом процесуальній формі адміністративних, цивільних, кримінальних та інших справ), є процесуальними, а не управлінськими. Оскарження в будь-який спосіб процесуальних актів, дій (бездіяльності) судів і суддів при розгляді конкретної справи поза передбаченим процесуальним законом порядком не допускається.

У порядку адміністративного судочинства можуть бути оскаржені акти, дії або бездіяльність посадових і службових осіб судів, що належать до сфери управлінської діяльності та не пов'язані зі здійсненням судом провадження у справі, результатом якого є прийняття акта органом судової влади. Отже, у справі, що розглядається, висновки судів про те, що позов ОСОБА_3 не підлягає розгляду в порядку адміністративного судочинства, ґрунтуються на правильному застосуванні норм процесуального права.

Постанова Верховного Суду від 01 червня 2022 року у справі № 757/59501/19-ц (застосування частини 4 статті 1176 ЦК України (самообмова))

Відповідно до частини четвертої статті 1176 ЦК України фізична особа, яка у процесі досудового розслідування або судового провадження шляхом самообмови перешкоджала з'ясуванню істини і цим сприяла незаконному засудженню, незаконному притягненню до кримінальної відповідальності, незаконному застосуванню запобіжного заходу, незаконному затриманню, незаконному накладенню адміністративного стягнення у вигляді арешту чи виправних робіт, не має права на відшкодування шкоди.

Під самообмовою потрібно розуміти завідомо неправдиві показання підозрюваного, обвинуваченого, підсудного, в яких він зізнається у вчиненні кримінального правопорушення, якого насправді не вчиняв, у більш тяжкому кримінальному правопорушенні, ніж вчинено в дійсності, або ж бере лише на себе вину за вчинене кримінальне правопорушення, хоча у дійсності воно вчинено групою осіб.

При розгляді та дослідженні вказаного питання суд повинен урахувати причини, які спонукали особу до самообмови, оскільки у наведеній вище нормі права фактично йдеться про умисел на самообмову. Проте самообмова, яка стала наслідком застосування до громадянина насильства, погроз чи інших незаконних заходів, не перешкоджає відшкодуванню шкоди. При цьому факт насильства, погроз та інших незаконних заходів має бути встановлений слідчими органами, прокурором чи судом.

Тобто самообмова, яка виключає відшкодування шкоди, має бути добровільною, завідомо неправдивою, мати на меті перешкодити з'ясуванню істини та бути зафіксованою в матеріалах справи.

Постанова Верховного Суду від 19 вересня 2018 року у справі № 534/955/17

(обрахування періоду перебування під слідством та судом)

Період перебування під слідством та судом у спірних правовідносинах має бути обрахований за час, починаючи з моменту вручення позивачу письмового повідомлення про підозру у вчиненні кримінального правопорушення до набрання виправдувальним вироком законної сили.

Постанова Верховного Суду від 28 липня 2022 року у справі № 229/870/20

(повне очищення)

Саме по собі виправдання особи судом за обвинуваченням по одному з двох злочинів, що становлять ідеальну сукупність, не свідчать про наявність підстав для відшкодування їй державою моральної шкоди, завданої незаконними діями органів досудового розслідування і прокуратури.

Верховний
Суд

Дякую за увагу!